

47. Преводач или посредник?

Вече разгледах въпроса за преводачите-посредници, които са собственици на агенции, но продължават (все още) да превеждат. Върховният административен съд изкова и специален термин-оксиморон „фирми-преводачи“. При тях се наблюдава раздвоение между преводач и посредник или между посредник и преводач, все едно. Макар че е възможно един преводач да съвмести правенето на преводи с посредничеството, все пак остава открит въпросът: правилно ли е това?

Всички собственици на агенции, които са същевременно и преводачи, в един глас ще започнат да защитават положението си и да твърдят, че е напълно нормално един преводач да бъде и посредник. За съжаление, повечето от тях дори не схващат разликата между преводач и посредник. Не защото е трудно да се направи разлика между преводача и посредника. Ни най-малко. Съвсем ясно е, че онзи, който прави преводи, е преводач, а онзи, който взема материали за превод от клиенти и кара външни преводачи да правят преводите, е посредник. Посредникът не разполага със свои преводачи, но агенциите, въпреки това, твърдят, че външните преводачи, които използват, са „техни“.

Как се стигна до този парадокс?

В света се наблюдава засилваща се тен-

денция към превръщане на професията преводач в непрестижна, недоходоносна и безперспективна професия. Различни фактори са я докарали дотук. Но най-важният е неконтролираната експанзия на „преводачески“ агенции, които лъжат клиентите, че разполагат с висококвалифицирани преводачи, а в действителност използват хора, поназнайващи чужди езици. Те крият имената на преводачите „си“, защото клиентите биха изпаднали в ужас, ако научат кой всъщност им прави преводите. А тези „преводачи“ дори не са на агенциите, защото не са техни служители, т.е. не са назначени на трудов договор. Някои имат граждански договор, но този тип договор представлява свободно договаряне между две равноправни страни, възложител и изпълнител, т.е. той е съвсем различен от трудово-правните отношения между работодател и служител. Агенциите се възползват от незнанието на хората, които „кандидатстват“ за „работа“ при тях. Изискват им си-вита, провеждат им интервюта и изобщо се правят на много важни, все едно са работодатели. Но не са!

Броят на агенциите от този вид непрекъснато расте в световен мащаб. Вероятно вече са повече от броя на квалифицираните преводачи. Тези агенции се рекламират все по-агресивно, че разполагат с десетки, стотици, хиляди, вече дори десетки хиляди „техни“ преводачи. Изживяват се като шефове, господари, „хранители“ на преводачите, а всъщност пре-

водачите са онези, благодарение на които агенциите за преводи функционират.

Както двигателят не може да работи без гориво и организмът не може да съществува без храна, така агенциите не могат без преводачи. Погрешното схващане, че преводачите не могат без агенции е равносилно на това да се твърди, че горивото не може да съществува без двигател и храната – без организъм. Всички ние знаем, че както горивото, така и храната се произвеждат, за да се използват с определена цел – за хранене на сложни системи и поддържане на тяхното функциониране. Но твърдението, че преводачите биват създавани, за да хранят агенциите и да поддържат тяхното функциониране не само е погрешно, то е нелогично и неморално.

Преводачите не са гориво за агенциите. Преводачите са разумни, дори нещо повече – високоинтелигентни същества, които имат самостоятелно съществуване, самостоятелно мислене и могат да извършват своята дейност напълно самостоятелно, без „помощта“ на посредници, които злоупотребяват с тях. Използването на преводачите с цел обогатяване е неморално. А агенциите правят именно това – те твърдят, че си „сътрудничат“ с преводачите, а в действителност ги принизяват до безлични, безименни механизми, произвеждащи преводи. Присвояват си труда им и лъжат клиентите, че те са извършили преводите със своите служители (своя екип).

Всъщност, ставаме свидетели на нещо, което е аналогия не толкова на двигателя, колкото на един опаразитен, самоунищожаваш се организъм.

Защото преводачите като цяло са един огромен организъм, който поддържа както контактите между различни нации, така и между отделни организации и хора от тези различни нации, те са един жив „преводачески Интернет“, който поддържа нормалното функциониране на международните контакти.

Опаразитяването и унищожаването отвътре на този организъм води до хаос в света и ако някой е осъзнал това и се възползва от него, то този някой не ни мисли доброто. Вавилонското стълпотворение ще бъде нищо в сравнение с разпада на „преводаческия Интернет“. Ще допуснат ли преводачите това?

Може и да го допуснат, ако не осъзнаят жизнената важност на своята професия.

Преводачите са необходими в абсолютно всички области на живота, много повече и много по-често от която и да е друга професия. Всъщност, преводачите са множество професии, защото съществуват многобройни езици, а и освен разнообразието от езици, съществува и разнообразие от области на специализация на преводачите. Всичко това идва да покаже, че професията преводач е жизнено важна и повсеместно необходима.

И защо тази професия е незащитена, след като е толкова важна и необходима? С ка-

кво е по-долу от професията на адвокатите, която „се осъществява в съответствие с принципите на независимост, изключителност, самоуправление, самоиздръжка, единство и взаимопомощ“? И защо да не бъде упражнявана под същите форми? „Форми, под които може да бъде упражнявана адвокатската професия – самостоятелно, в сдружение, възлагане по договор за сътрудничество с друг адвокат или сключване на договор за постоянна работа с друг адвокат или адвокатско дружество“. И накрая, защо да не важи и за нея основният принцип на адвокатската професия, че не може да се привличат клиенти чрез посредници: „Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз не може да привлича клиенти чрез използването на посредници“. Нито чрез реклама: „Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз не може да рекламира своята дейност и да използва средства за привличане на клиенти, несъвместими с разпоредбите на този закон [за адвокатурата] и с правилата на адвокатската етика“.

Нормално е, както правят адвокатите, всеки преводач да се представя лично на сайта си – с името, квалификацията си и областите, в които превежда. Нормално е също така да съществува регистър на правоспособните преводачи. От тях може да бъде отделена малка група „лицензирани“, „оторизирани“ или „заклети“ преводачи, които да извършват преводи на документи, издадени от държавни учрежде-

ния.

След всичко казано, става ясно, че е крайно време прикритите посредници да се определят какви са – преводачи или посредници и да спрат самоунищожението на преводаческия организъм, на живия „преводачески Интернет“. Разбира се, ако те не осъзнаят пагубната си функция, ще стане като в историята на онзи човек, дето седял на клона, който режел.